

© URBÁN ADÁM

Tóth István (1923–2016)

Pista Bácsi

Elment csendesen. Hatalmas úrt hagyott maga után. Ő élt legtovább a Magyar Fotóművészek Szövetsége alapító tagjai közül. Neve legenda volt már évtizedekkel ezelőtt. Ötven valahány éve még kezdő voltam Szombathelyen, amikor a fotóklubban először hallottam a nevét: a „ceglédi Tóth”. Húsz évvel később, a kölni photokinán kérdezték, honnan jöttem. Mondtam, Magyarországról.

Á, akkor biztos ismerem a ceglédi Tóthot! Akkor már büszkén mondhattam, igen, ismerem. Pedig akkor még csak felületesen ismertem. Tudtam, hogy több ezer kiállításon vett rész a világ minden táján, Amerikától Indiáig, tudtam, hogy sok száz érmet, serleget, kitüntetést nyert szerte a világban, de mint embert csak később volt szerencsém tényleg megismerni. Mérhetetlen tudásához képest rendkívül kedves, segítőkész és közvetlen ember volt. Nyilván ez a közvetlen, barátságos természete is hozzájárult ahhoz, hogy modelljeihez ennyire közel tudott férkőzni, és professzionista tudásával meg is tudta örökíteni azokat az emberi érzéseket, jellemeket, amikkel aztán sikert sikerre halmozott világszerte. Színészekkel kapcsolatban gyakran hallani jellembrázolásról. De hogy Tóth István hogy tudott egyetlen képbe belesűríteni egy embert? Neki teljesen mindegy volt, hogy parasztember, cigányember vagy éppen festőművész. A kép láttán szinte mindent lehetett tudni arról az emberről, aki a fényképezőgépe elé állt. Fáradhatatlan volt, rengeteget dolgozott. Csak szeretett felesége halála után tört meg, egyre ritkábban fotózott, otthonában festéssel múltatta az időt. Ha vendége érkezett – márpedig sok barát és fotós felkereste –, rendre előkerült a szintén világhíres dióágyas pálinkája, és ekkor egy időre újra a régi volt. Mesélt élményeiről – de tervekről már nem.

Cegléd, szeretett városa – melyhez minden csábítás ellenére hű maradt – kétszer is díszpolgárává választotta; itt temették el november harmadikán.

Nyugodj békében, Pista Bácsi!

MÓDOS GÁBOR

A Middlemiss kamera

FEJÉR ZOLTÁN

Az 1880-as évek végén gyártott favázas fényképezőgépben két szabadalom a gyakorlatban is megvalósult.

Előzmény

Az angol rendszerű kamerára egy nemzetközi árverési ház aukcióján, 2015 telén figyeltem fel. A katalógus összeállítói jelzés nélküli, ismeretlen gyártmányként határozták meg az általuk 12×16 centiméteres képméretűnek mondott, angol rendszerű, de német objektívvel felszerelt favázas fényképezőgépet.

További vizsgálódásra 2016 januárjában nyílt lehetőségem. A gépvázon valóban nem szerepelt felirat, ezért először az objektívet vettem szemügyre. Ennek gyártói „R.O.J.A.”-ként nevezték ugyan meg magukat, de a réz hengerbe a cég korábbi nevét (Emil Busch) és székhelyét (Rathenow) is belegravírozták.

A rendkívüli alaposágáról ismert német szakíró, Hartmut Thiele könyvei most is segítségemre siettek. A német fotóipart taglaló szakmunka¹ szerint August Duncker 1801-ben Németor-

szágban elsőként alapított optikai céget. Kezdetben szemüveget, távcsöveket és más optikai műszereket gyártott. 1820-ban a vállalat vezetését Duncker Eduard nevű fia vette át. Leszármazott nem lévén, az üzem 1845-ben oldalági öröklés révén Emil Busch tulajdonába került. Az új cégvezető céltudatosan átépítette és bővítette a gyárat; egy gőzzel hajtott présgép beállítása után a napi termelés ezer darab szemüveglencsére nőtt.

A Middlemiss kamera becsukva

William Middlemiss kamerája állványon

1844-ben Busch a képkészítés felé is nyitott, elkészített egy daguerrotyp kamerát és 1850-től fényképezési objektíveket is gyártott. (Ezek 1857-től már akromatikusak voltak.) 1863-ban – Dallmeyer konstrukciója alapján – forgalomba hozott egy három lencsetagból álló Tripletet; két évvel később pedig piacra dobta a Pantoskop nevű, első nagylátószögű objektívjét is.

Mivel Busch tőkéje kevésnek bizonyult a további fejlesztésekhez, 1872-ben cégét részvénytársasággá alakította át. Rövid ideig a meglehetősen hosszú Rathenower Optische Anstalt AG. megnevezést; később annak kezdőbetűit (R.O.J.A.) és a piacon már jól ismert Vorm. (= korábban) Emil Busch feliratot tüntették fel a termékeken. 1908-ban a gyár visszavette az Emil Busch AG., Optische Anstalt nevet. Ezek a szakirodalomban² rögzített időpontok természetesen sokat segítenek egy-egy termék gyártási idejének meghatározásakor.